

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

14/2150-141

13.12.2017

Forsøk med samordning av statlige innsigelser til kommunale planer videreføres i 2017

Kommunal- og moderniseringsdepartementet viderefører forsøket med samordning av statlige innsigelser til kommunale planer i 2017. Forsøket gjennomføres innenfor dagens rammer med noen presiseringer gitt i dette brevet.

Forsøket med samordning av statlige innsigelser til kommunale planer startet i 2013. Etter utvidelsen i 2015 omfatter forsøket de tolv fylkene Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nordland og Troms.

Samordningsforsøket innebærer at fylkesmannen har fått økt ansvar for å bidra til dialog og samordne statlige innsigelser i planleggingen. Fylkesmannen har også fått myndighet til å avskjære innsigelser fra statlige etater.

Formålet med forsøket er å få til en mer effektiv og målrettet behandling av plansaker, og et bedre samarbeid mellom kommuner og statlige myndigheter. Det er også et mål at forsøket skal bidra til å styrke kvaliteten og gjennomførbarheten av kommunale arealplaner.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet gjennomførte en evaluering av samordningsforsøket høsten 2015. Evalueringsrapporten fra NORUT ble sendt til berørte departement, statsetater, fylkesmenn, fylkeskommuner og kommuner for innspill våren 2016.

Evalueringsrapporten og tilbakemeldingene til departementet viser at forsøket har bidratt til bedre dialog mellom statlige etater og kommunen, at innsigelsene er bedre begrunnet, og at

statsetatene er mer løsningsorienterte. Ulike rutiner i fylkene og kortere høringsfrist er utfordrende for statsetatene. Noen statsetater mener at det legges for lite vekt på samordning i tidlig planfase, og at vegen til kommunene blir lengre når de må sende uttalelser via fylkesmannen. Dette kan gå ut over den direkte dialogen mellom sektormyndigheten og kommunen. Kommunene er i stor grad positive til ordningen, men har ulikt syn på om det er staten eller kommunene som skal foreta avveiningen mellom ulike interesser. Noen kommuner ønsker at staten skal samordne sine interesser, mens andre fremhever at kommunen er planmyndighet og bør avveie innsigelser. Fylkeskommunene mener at samordning av statlige interessekonflikter og motstridende innsigelser er en politisk oppgave, som bør legges til et regionalt folkevalgt organ. Fylkesmennene er positive til ordningen, men ønsker tydeligere føringer for gjennomføringen for å sikre lik praksis i fylkene. Avskjæringsmyndigheten fremheves som viktig, men blir i liten grad benyttet.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har besluttet å videreføre samordningsforsøket innenfor dagens rammer i 12 fylker fram til 31.12.2017. Departementet viser til pågående prosesser knyttet til regionreformen og framtidig struktur for fylkesmannsembetene, og vil vurdere videreføring av samordningsforsøket som permanent ordning i sammenheng med disse prosessene. Departementet ønsker også å få mer erfaring fra fylkene som har deltatt i samordningsforsøket fra 2015. Disse har deltatt i forsøket i en relativt kort periode, og har begrenset erfaring med samordning av innsigelser.

Rammene for gjennomføring av samordningsforsøket er gitt i brev av 03.09.2013 fra tidligere Miljøverndepartementet og i brev av 17.03.2015 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Rammene videreføres med noen presiseringer, som skal bidra til en mer enhetlig praktisering av forsøket i de ulike fylkene.

Tidlig fase – ved oppstart av planarbeid og utforming av planforslag

- Fylkesmannen skal bidra til at berørte statlige fagmyndigheter gir innspill til kommunale planer ved oppstart av planarbeid. Det skal gå klart fram av innspillene om nasjonale eller viktige regionale interesser kan bli berørt.
- Fylkesmannen skal bidra til at statlige myndigheter er aktive medspillere underveis i arbeidet med utforming av planforslag.
- Fylkesmannen skal bidra til at regionalt planforum brukes aktivt av berørte statlige myndigheter og kommunene i fylket. Planforslag som kan komme i konflikt med nasjonale og viktige regionale interesser bør diskuteres i regionalt planforum før offentlig ettersyn.
- Fylkesmannen har i denne fasen ingen utvidet samordningsrolle ut over det som framgår av plan- og bygningsloven. Det innebærer at fylkesmannen skal bidra til best mulig dialog med kommunene og til samordning mellom statlige myndigheter, samarbeide med fylkeskommunen om å få fram nasjonale og viktige regionale interesser osv. Fylkesmannen gis ingen myndighet til å overprøve statlige myndigheter ut over eget ansvarsområde.
- Plikten etter plan- og bygningsloven § 3-2 til å delta i planleggingen og gi kommunene informasjon som har betydning for planleggingen, tilligger hver enkelt statlig

fagmyndighet. Samordningsforsøket endrer ikke rollefordelingen mellom fylkesmann og fylkeskommune slik den er beskrevet i § 3-2.

Høringsfasen – offentlig ettersyn og høring

- Forsøket innebærer ingen endring av de normale høringsfristene som kommunene setter. Det forutsettes at de statlige fagmyndighetene og fylkesmannen i rollen som samordner, gjør det som skal til for å holde fristen. I enkelte tilfeller kan det være behov for at høringsfristen utvides, og fylkesmannen må avklare dette med kommunene og fagmyndighetene i hvert enkelt tilfelle.
- De statlige fagmyndighetene sender høringsuttalelser med innsigelse til fylkesmannen. Høringsuttalelser uten innsigelse sendes til kommunen med kopi til fylkesmannen som grunnlag for samordnet statlig vurdering.
- Fylkesmannen samordner innsigelsene i samråd med høringsinstansene og får dermed en utvidet rolle. Fylkesmannen skal vurdere de innkomne innsigelser og gi en samlet uttalelse til kommunen, der det tas stilling til hvilke innsigelser som skal fremmes. Fylkesmannen kan her avskjære en innsigelse, slik at denne ikke blir fremmet for kommunen. Det forutsettes at slik avskjæring skjer i dialog med vedkommende myndighet.
- Eventuelle andre rutiner for oversendelse og samordning som er innført i forsøket, kan videreføres ut forsøksperioden.
- Fylkesmannen kan avskjære innsigelser som:
 - o ikke er begrunnet i nasjonale eller vesentlige regionale interesser, jf. pbl § 5-4 første ledd
 - o ligger utenfor vedkommende organs saksområde, jf. pbl § 5-4 første ledd
 - o har kommet etter høringsfristen, jf. pbl § 5-4 siste ledd
 - o har vært eller kunne vært fremmet tidligere, jf. pbl § 5-5, første ledd
 - o er fremmet uten at statsetaten har deltatt i planprosessen, jf. pbl § 5-5 siste ledd.
 - o er motstridende og hindrer kommunen i å fatte planvedtak
- Det overlates til fylkesmennene å finne praktiske løsninger for samordnet uttalelse. De enkelte statlige myndigheters høringsuttalelser, inkludert innsigelser som er avskåret, skal følge fylkesmannens samlede uttalelse.
- Om mulig bør det inviteres til dialogmøte før innsigelsene sendes til kommunen. Fylkeskommunen bør delta i møtene dersom innsigelsene berører deres ansvarsområde eller regionale planer.
- Dersom fylkesmannen avskjærer en innsigelse, vil Kommunal- og moderniseringsdepartementet ha adgang til å innkalle arealplan etter plan- og bygningsloven § 11-16 tredje ledd og § 12-13 tredje ledd. Dersom en innsigelsesmyndighet mener at en innsigelse er så viktig at planen bør innkalles etter disse reglene, må dette avklares med det aktuelle fagdepartement, som eventuelt tar saken opp med Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Bearbeiding av planen etter høring - samråd, kommunens vedtak og eventuell mekling

- Etter at fylkesmannen har kommet med sin samordnede høringsuttalelse, forutsettes det at kommunen og innsigelsesmyndighetene arbeider aktivt for å finne løsninger. Fylkesmannen bidrar til å finne løsninger ved behov. Fylkeskommunen bør delta i

møter dersom saker berører deres ansvarsområde eller regionale planer. Regionalt planforum er en aktuell arena for å avklare innsigelser som berører flere parter.

- Fylkesmannens rolle som mekler ved innsigelser er uendret. Det betyr at fylkesmannen er mekler mellom kommunen og det fagorganet som har fremmet innsigelsen. Det er imidlertid et mål med forsøket at samordningen vil gjøre at flere saker løses før mekling, og at færre saker må sendes til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
- Oversendelse til departementet der det gjenstår innsigelser etter kommunestyrets planvedtak, følger de ordinære rutine.

Departementet legger opp til å videreføre det økonomiske tilskuddet til gjennomføringen av forsøket i 2017, under forutsetning av det blir dekning for dette i statsbudsjettet for 2017.

Med hilsen

Jarle Jensen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Bjørn Casper Horgen
avdelingsdirektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Adresseliste

Fylkesmennene

Fylkeskommunene

Kommunene i Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nordland, Troms, Oppland

Klima- og miljødepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet

Barne- og likestillingsdepartementet

Kulturdepartementet

Justis- og beredskapsdepartementet

Landbruks- og matdepartementet

Samferdselsdepartementet

Nærings- og fiskeridepartementet

Kunnskapsdepartementet

Forsvarsdepartementet

Olje- og energidepartementet

Avinor

Den norske kirke v/bispedømmerådene

Direktoratet for mineralforvaltning

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Fiskeridirektoratet

Forsvarsbygg

Jernbaneverket

Kystverket

Luftfartstilsynet

Mattilsynet

Norges vassdrags- og energidirektorat

Oljedirektoratet

Politidirektoratet

Riksantikvaren

Sametinget

Vegdirektoratet

Statsbygg

KS